

WYZNACZANIE CIEPŁA WŁAŚCIWEGO CIAŁ STAŁYCH

I. Zagadnienia

1. Ciepło właściwe.
2. Bilans cieplny.
3. Prawo Dulonga-Petita.
4. Przewodnictwo ciał stałych.
5. Kalorymetry.

II. Literatura

1. Sz. Szczeniowski, Fizyka doświadczalna cz.II, Ciepło.
2. B. Jaworski, Kurs fizyki t.1
3. r. Resnick, D. Halliday, Fizyka t.1.
4. T. Dryński, Ćwiczenia laboratoryjne.

III. Wykonanie ćwiczenia

1. Sprawdzić, czy w naczyniu szklanym jest wystarczająca ilość wody (około ½ objętości), połączyć je węzłem gumowym z termostatem i poprosić prowadzącego o włączenie do sieci.
2. Za pomocą wagi elektronicznej wyznaczyć masy badanych ciał m oraz masę naczynia kalorymetrycznego wraz z mieszadłem m_k .
3. Umieścić jedno z badanych ciał w termostacie i obserwować wskazania termometru przetkniętego przez korek termostatu. W międzyczasie nalać do kalorymetru wody (ok. 1/3 objętości) i wyznaczyć masę wody m_w .
4. Gdy temperatura w termostacie ustali się (ok. 100°C) rozpocząć pomiar temperatury wody w kalorymetrze notując wyniki co 30 s. Jednocześnie obserwować w dalszym ciągu wskazania termometru umieszczonego w termostacie.
5. Zanotować wartość T_1 temperatury jaka ustaliła się w termostacie, szybko przełożyć ciało do kalorymetru z wodą i kontynuować pomiar temperatury w kalorymetrze. Temperatura zacznie wzrastać, następnie ustali się, a po pewnym czasie zacznie się obniżać. Po stwierdzeniu, że temperatura w kalorymetrze obniża się należy zakończyć pomiar dla danego ciała.
6. Na podstawie uzyskanych wyników wykreślić krzywą idealnie szybkiego wyrównania temperatur (patrz Dryński, Ćwiczenia laboratoryjne).
7. Odczytać z wykresu temperaturę początkową T_2 i końcową T_3 układu kalorymetr + woda + badane ciało.
8. Z zależności:

$$c = \frac{(c_w m_w + c_k m_k) \cdot (T_3 - T_2)}{m(T_1 - T_3)}$$

$$c_k = c_{AL} = 0,215 \text{ [cal/g deg]} = 900 \text{ [J/kg K]}$$

wyliczyć ciepło właściwe badanego ciała.

9. Czynności opisane w punktach 1 – 8 powtórzyć dla dwu pozostałych ciał.

Tabela pomiarów

Rodzaj ciała	m [g]	m _k [g]	m _{k + w} [g]	m _w [g]	T ₁ [°C]	T ₂ [°C]	T ₃ [°C]	C [J/kg K]
aluminium								
miedź								
mosiądz								

aluminium

Temperatura wody w kal. co 30 s. T _w °C	
--	--

miedź

Temperatura wody w kal. co 30 s. T _w °C	
--	--

mosiądz

Temperatura wody w kal. co 30 s. T _w °C	
--	--